

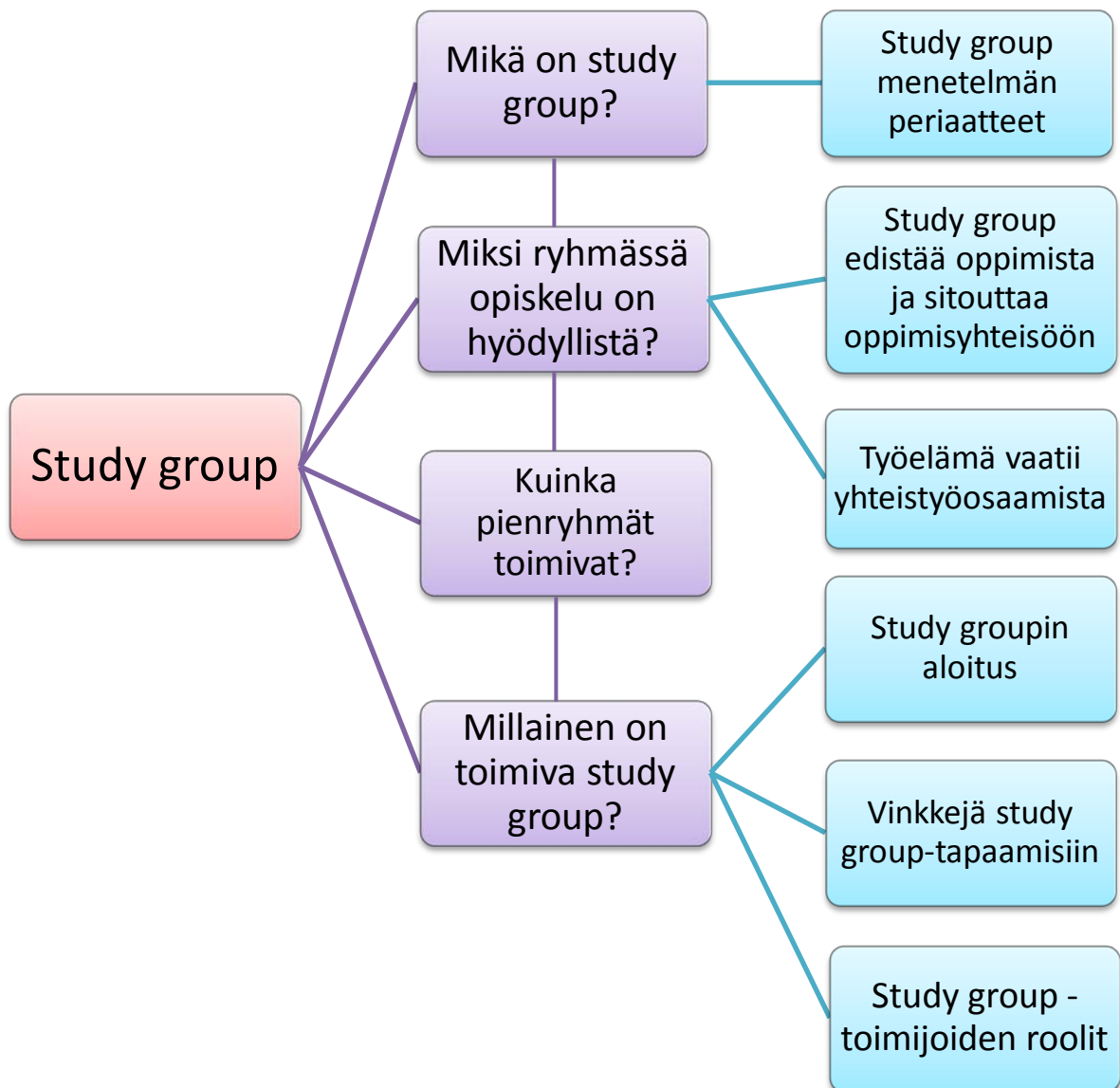
Oamk 2013

Study group-opas opiskelijoille

Tiina Laajala ja Tomi Guttorm
Opiskelijan oppimisen ja
kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin
tukeminen Oamkissa –hanke
ISBN 978-951-597-091-9 (PDF)

Oppaan sisältö

Mikä on Study group?

Study group-opintopiiri (SG) on oppimisen tukemista, helpottamista ja tehostamista varten perustettu pienryhmä. SG-opintopiirejä käytetään korkeakouluissa eri puolilla maailmaa ja monissa yliopistoissa tuetaan ja kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan opinto- ja lukupiireissä. SG on yksi osa opiskelua, opintojakso koostuu usein esim. lähiopetuksesta, itsenäisestä työskentelystä ja study groupissa opiskelusta. SG ei korvaa lähiopetusta tai itsenäistä opiskelua vaan toimii oppimista tehostavana vertaistuen ryhmänä. (Kähkönen 2007; Study group guide for students.)

Tässä oppaassa esitellään study group-menetelmän keskeisiä periaatteita ja opastetaan SG-ryhmiä menestyksekkääseen toimintaan. Esitys perustuu Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa ”Opiskelijan oppimisen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen Oamkissa” –hankkeessa (2011-2012) toteutettavaan study group –menetelmän tutkimus- ja kehittämistyöhön (Guttorm, Laajala & Talonen valmisteilla; Laajala 2012) sekä Oulun yliopistossa aiemmin tehtyyn opetuksen

kehittämistyöhön (Kähkönen 2007). Tämän oppaan tekijät ovat tuottaneet myös opettajille suunnatun study group-oppaan (Laajala & Guttorm 2013), joka sopii hyvin luettavaksi opiskelijan oppaan rinnalla syventämään aihetta.

Study group-menetelmän periaatteet

Study group-menetelmään sisältyy tiettyjä yhteisiä toimintaperiaatteita. Keskeisimpiä periaatteita on että ryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja että jokainen ryhmä sopii yhdessä ryhmänsä toimintatavat ja pelisäännöt.

Yksi ryhmän jäsenistä valitaan ryhmän yhteisellä päätöksellä study groupin vetäjäksi. Vetäjälle valitaan myös varavetäjä. Ryhmän vetäjä toimii tiedon välittäjänä opettajien ja SG:n välillä ja opettajan koollekutsumaan vetäjien tapaamiseen.

Study group-tapaamisten aiheina voi olla joko opintojakson sisältöön liittyvät aiheet ja oppimistehtävät tai yleisemmin opiskeluun liittyvät kysymykset. SG-kokoontumiset voivat olla joko lähiopetukseen tai itsenäisen työskentelyyn varattuna aikana riippuen siitä, kuinka opintojakson toteutus on suunniteltu. SG:n käynnistämiseen liittyvät aloitustoimet kuvataan sivulla 8.

Study group -periaatteet

- ✓ Säännölliset kokoontumiset
- ✓ Yhdessä sovitut toimintatavat ja pelisäännöt
- ✓ Yksi jäsenistä on ryhmän vetäjä
- ✓ Ryhmän vetäjät toimivat tiedon välittäjinä ryhmän ja opettajan välillä

Miksi ryhmässä oppiminen on hyödyllistä?

Study group edistää oppimista ja sitouttaa oppimisyhteisöön

Ammattikorkeakouluopinnoissa pyritään ammattialan tietoperustan ja taitojen syvälliseen ja laaja-alaiseen hallintaan (Opetusministeriö 2009). Nykyisin oppiminen ymmärretään vuorovaikutukselliseksi tapahtumaksi. Tavoitteellinen oppiminen on yksilön mielensisäistä toimintaa, mutta oppiessaan yksilö on aina vuorovaikutuksessa myös toisten oppijoiden, opettajan, oppimateriaalin tai oppimisympäristön kanssa. Tämän päivän tietotulvan aikana kukaan ei voi yksin hallita kaikkea tietoa, vaan on pystyttävä yhteistyössä ratkaisemaan ongelmia.

Ryhmässä oppimalla voidaan ylittää ihmismielen rajoituksia, jokainen voi tuoda lisää tietoa ryhmään ja oppii samalla toisilta. (Bereiter & Scardamalia 1993; Hakkarainen ym. 2004, 150, 295 - 307.)

Tutkittaessa Oamkin opiskelijoiden kokemuksia study groupeissa opiskelusta (Laajala 2012) on saatu selville, että **study group tarjoaa ”kotiryhmän”, jonka avulla on helpompi päästä sisään suureen korkeakoulu yhteisöön, toimii opiskelijan vertaistukena, helpottaa ja tukee oppimista, tarjoaa mahdollisuuden saada ja jakaa tietoa sekä motivoi oppimiseen.** Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat korostivat **tasapuolisen ryhmään sitoutumisen tärkeyttä ryhmän toiminnan onnistumiselle. Ryhmän jäsenyys ja sosiaaliset kontaktit ovat myös keskeisiä hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn osatekijöitä** (Guttorm, Miihkinen, Salmela-Aro & Nurmi valmisteilla).

”Pystyimme keskustelemaan kurssilla vastaan tulleista ongelmista. Pystyimme jakamaan vahvuuksiamme ja vastavuoroisesti saamaan apua heikkouksiimme toisilta. Meillä oli myös hauskaa. Ryhmäydyimme keskenämme. Ei missään vaiheessa jäänyt yksin haastavien tehtävien kanssa. Tuli tehtyä kaikki annetut tehtävät.”

”Tehtävät tuli tehtyä. Sai tukea muilta tehtäviin. Asioista tuli keskusteltua. Oli hauskaa. Tutustui ihmisiin.”

Työelämä vaatii yhteistyösaamista

Ryhmässä oppiminen vaatii toisten näkemysten kuuntelemista ja omien näkemysten selkeää perustelemista. Yhteinen keskustelu tuottaa monipuolisemman ymmärryksen asioista. **Study group -opiskelu muistuttaa parhaimmillaan työelämän tiimityöskentelyä.**

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden odotetaan osaavan työssään monia yhteistyöhön liittyviä taitoja (Auvinen ym. 2010, 7 - 8), joita study groupissa voi harjoittaa. Näitä ovat esimerkiksi:

- ✓ Vastuun ottaminen ryhmän oppimisesta ja opitun jakamisesta
- ✓ Erilaisten toimijoiden huomioiminen työskentelyssä
- ✓ Työyhteisön jäsenenä toimiminen ja yhteisön hyvinvoinnin edistäminen
- ✓ Työelämän viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- ✓ Henkilökohtaisten työelämäyhteyksien luominen ja verkostoissa toimiminen
- ✓ Työn johtaminen ja itsenäinen työskentely asiantuntijatehtävissä
- ✓ Luova ongelmanratkaisu ja työtapojen kehittäminen

Kuinka pienryhmät toimivat?

Ryhmän jäsenten väliset suhteet vaikuttavat study groupien toimintaan niin kuin missä tahansa pienryhmässä. Siksi on hyödyllistä tuntee sosiaalipsykologisia perusteita ryhmien sisäisestä kehityksestä. SG:lle nimetyn vetäjän roolin lisäksi ryhmään muodostuu muitakin rooleja, jotka liittyvät esimerkiksi tehtävänjakoon, johtamiseen, viestintään ja tunteiden ilmaisuun (Pennington 2005, 10 - 11).

Ryhmien on havaittu kehittyvän erilaisten vaiheiden kautta. Eräs tunnettu teoria kuvaa viisi erilaista toisiaan seuraavaa vaihetta ryhmän kehityksessä (Tuckman 1965; Tuckman & Jensen 1977). Vaiheet ovat:

1) Ryhmän muotoutumisen vaihe

Ryhmän jäsenet tutustuvat toisiinsa ja saavat tietoa toistensa taustoista ja kokemuksista. Ensimmäiseen vaiheeseen liittyy jatkon kannalta kaksi tärkeää tehtävää, jotka ovat ryhmän rakenteen ja toimintasääntöjen muodostuminen sekä ryhmän suuntaaminen sille annettuun tehtävään.

2) Kuohuntavaihe

Kuohuntavaiheessa ryhmässä saattaa syntyä ristiriitoja, jotka voivat johtua siitä, että yksilöiden pyrkimykset ja ryhmän yhteiset tavoitteet ovat erilaiset. Ristiriitojen tunnistaminen ja avoin kohtaaminen on tällöin tärkeää. Ryhmän tulisi opettajan johdolla ja tuella kyetä ratkaisemaan ja sopimaan ristiriitansa säilyttääkseen toimintakykynsä. Myös study groupin vetäjän rooli voi olla aktiivinen ristiriitojen sopimisessa.

3) Yhdenmukaisuuden vaihe

Ryhmä tiivistyy ja myönteinen tunne ryhmän jäsenten välillä kasvaa. Ryhmän jäsenet ovat tyytyväisiä ryhmäänsä, hyväksyvät toimintasäännöt ja ovat niistä yksimielisiä. Ryhmälle on muodostunut myönteinen ryhmäidentiteetti. Tässä vaiheessa ryhmän jäsenten tulee muistaa keskittyä ryhmälle annettuun tehtävään.

4) Kypsän toiminnan vaihe

Tässä vaiheessa ryhmän työskentely on tehokasta, tavoitetietoista ja tehtävän mukaista. Ryhmän roolit ovat joustavia ja ryhmä toimii tiiminä. Ryhmä osaa ratkaista myös mahdolliset ristiriitatilanteet.

5) Lopetusvaihe

Ryhmä saavuttaa lopetusvaiheen esimerkiksi silloin kun se on koottu tiettyä projektia varten ja projekti tulee valmiiksi. Ryhmän jäsenten saattaa olla vaikea luopua kiinteäksi tulleesta ryhmästä ja ryhmä voikin jatkaa olemassaoloaan epävirallisesti vaikka varsinainen tehtävä on valmistunut.

Ryhmän ohjaajana toimivan opettajan tehtävä on tukea pienryhmän kehittymistä toimivaksi ryhmäksi ja ylittämään erilaisia ryhmädynaamisia haasteita. Tämä tapahtuu usein erilaisten ryhmäyttämisharjoitusten kautta. Tämän vuoksi **study group -menetelmän soveltamiseen liittyy silloin tällöin ryhmän toimintaa edistäviä yhteistoiminnallisia harjoituksia**, jotka eivät aina liity suoraan opintojakson tiedolliseen sisältöön, vaan opintojakson tavoitteena oleviin ryhmätyötaitoihin.

Millainen on toimiva study group?

Study groupin toiminta käynnistyy optimaalisesti kun ryhmä käy läpi aloitustoimet:

Study groupin aloittaminen

- Tutustuminen
- Yhteydenpidosta sopiminen, yhteystietojen vaihtaminen
- Ryhmän vetäjän nimeäminen
- Nimen antaminen ryhmälle
- Ryhmän pelisääntöjen neuvottelemine
- SG-suunnitelma

Tutustuminen

Study group toiminta käynnistyy opiskelijoiden jakautumisella pienryhmiin ja ryhmän jäsenten keskinäisellä tutustumisella. Onnistunut aloitus luo positiivisen ryhmähengen ja motivoi ryhmän jäseniä olemaan läsnä tapaamisissa jatkossakin. Kunkin opiskelijan on hyvä kertoa omista lähtökohdistaan, odotuksistaan ja tavoitteistaan SG:n suhteen.

Yhteydenpidosta sopiminen, yhteystietojen vaihtaminen

Vaihtakaa yhteystietonne keskenänne ja sopikaa myös keskeinen yhteydenpito- ja tiedotuskanava.

Ryhmän vetäjän nimeäminen

Nimetkää ryhmän vetäjä yhteisesti sopimalla.

Nimen antaminen ryhmälle

Antakaa ryhmälle jokin osuva nimi, jonka avulla se erottuu muista ryhmistä.

Ryhmän pelisäännöt

Sopikaa esimerkiksi aivoriihen avulla 3 – 4 selkeää sääntöä ryhmällemme, joita kaikki sitoutuvat noudattamaan. Study groupin pelisääntöjen ja toimintatapojen neuvottelemisen yhdessä jämköittää ryhmän työskentelyä ja sitouttaa ryhmän jäsenet siihen. Sitoutuminen merkitsee sitä, että ryhmän jäsenet työskentelevät yhteisen tavoitteen eteen, tulevat sovittuihin tapaamisiin ja myös valmistautuvat niihin itsenäisesti. SG:n toimivuus muodostuu kunkin yksittäisen ryhmän jäsenen panostuksesta ryhmään ja motivaatiosta ryhmään kuulumiselle. Tehkää sopimistanne säännöistä yhteenveto ja kopioikaa se kaikille ryhmän jäsenille tai muotoilkaa säännöt ryhmäsopimuksen muotoon ja allekirjoittakaa se yhteisesti.

Study group -suunnitelma

Study group –kokoontumiset voivat tapahtua joko lähiopetukselle tai itsenäiselle työskentelylle varattuna aikana. SG-menetelmä sisältää ajatuksen, että opiskelijat kokoontuvat myös itsenäisesti oppituntien ulkopuolella, jolloin ryhmästä muodostuu opiskelun vertaistukiryhmä. SG-kokoontumisia voi järjestää ryhmälle annettujen tehtävien aikataulujen mukaan tai esimerkiksi säännöllisesti kerran viikossa tai kahdessa.

On hyödyllistä laatia oma study group –suunnitelma, jossa sovitaan tapaamisista.

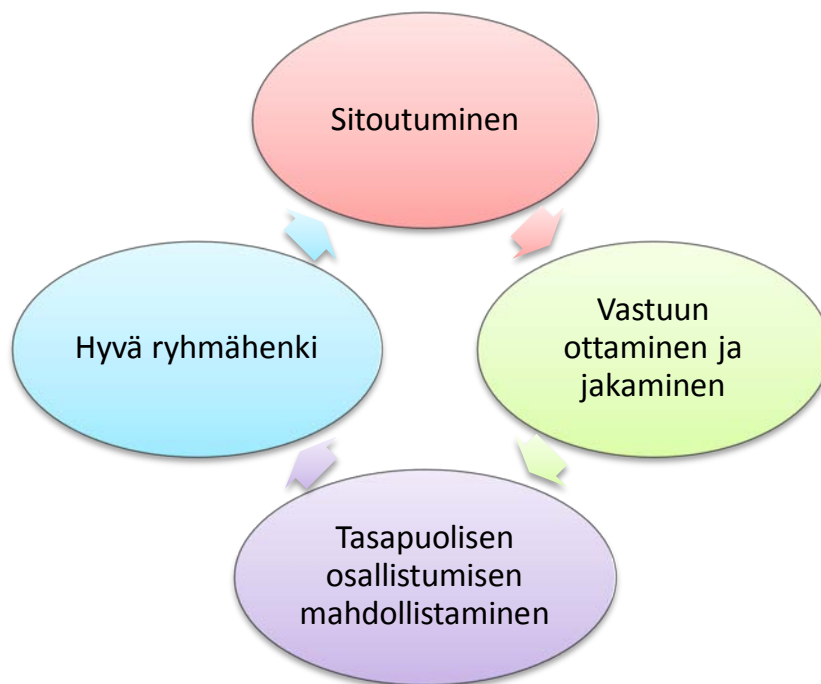
- Kuinka usein tapaatte?
- Missä tapaatte?
- Milloin tapaatte seuraavan kerran?

Suunnitelmaa päivitetään opintojen edetessä.

Oamkin opiskelijat ovat sopineet study group-ryhmilleen tällaisia sääntöjä:

- ✓ Teen omat tehtäväni ja autan muita.
- ✓ Huolehditaan, että kaikki pysyy mukana.
- ✓ Jokainen kantaa vastuunsa ryhmästä.
- ✓ Ei luisteta sovituista aikatauluista.
- ✓ Jokaisen mielipide otetaan huomioon
- ✓ Kukin valmistautuu tapaamisiin ennakoon sovittujen tehtävien pohjalta.
- ✓ Mikäli joku ei pääse tapaamiseen, hän ilmoittaa siitä muille.
- ✓ Study group –kaveria ei jätetä!

Yhteenvetona voidaan todeta, **että toimiva study group muodostuu muutaman keskeisen tekijän yhteisvaikutuksena:**

Vinkkejä study group-tapaamisiin

Jokaiselle kokoontumiskerralle on hyvä varata tarpeeksi aikaa, tunti tai pari kerrallaan. Jos tehokkaaseen opiskeluun varataan aikaa esimerkiksi tunti, on hyvä varata aloitukseen ja lopetukseen yhteensä puoli tuntia ylimääräistä. Tapaamisissa on hyvä noudattaa tiettyä rakennetta ja suunniteltua aikataulua.

Tapaamisissa jokainen ryhmän jäsen voi kertoa vuorotellen opiskelemansa aihealueensa keskeiset sisällöt tiivistetysti muille jäsenille, jonka jälkeen keskustellaan tai työskennellään yhteisesti ja tehdään lopuksi yhteenveto asiasta. Vetovastuuta voidaan jakaa myös siten, että kukin study groupin jäsenistä pitää yhdellä kokoontumiskerralla alustuksen tietystä aiheesta ryhmälle eli opettaa tietyn aihealueen muille.

Study group – opiskelumallissa tarkoituksena on muodostaa laaja ja syvälinen kokonais käsitys opittavasta asiasta, joka on enemmän kuin osiensa summa. Tarkoituksena ei ole siis vain jakaa

työmäärää ryhmän jäsenten kesken, vaan yhdessä työskentely ja yhteenveto ovat vähintäänkin yhtä tärkeitä kuin itsenäinen opiskelupanos. Ryhmän jokaisesta kokoontumisesta kannattaa koostaa lopuksi yhteenveto, joka voi olla lyhyt kooste tai mind map eli käsitekartta. Yhteenveto kannattaa kopioida kaikille ryhmän jäsenille ja tallettaa omaan SG-kansioon.

SG- tapaamisen rakenne

- Kuulumiset ja tapaamisen tarkoituksen kertaaminen
- Työstettävänä olleiden asioiden käsittely vuorotellen
- Keskustelu / työskentely yhdessä ja yhteenveto
- Seuraavan tapaamisen aihe ja tehtäväksianto
- Seuraavan tapaamisen ajankohta ja paikka
- Muut askarruttavat asiat

Study group -toimijoiden roolit

Seuraavassa listassa kerrataan study groupissa toimivien jäsenten, vetäjien ja ryhmien ohjaajana toimivan yhden tai useamman opettajan rooleihin liittyvät tehtävät.

✓ Study groupin jäsen

- kantaa vastuuta sekä oman että ryhmän työskentelyn etenemisestä
- on aloitteellinen ryhmän vuorovaikutuksessa ja toiminnassa
- antaa tilaa kaikille osallistua tasapuolisesti vuorovaikutukseen ja ryhmän toimintaan
- jakaa osaamisensa ryhmässä ja haluaa hyödyntää muiden osaamista
- haluaa sitoutua omaan ryhmäänsä

✓ Study groupin vetäjä

- on perillä ryhmän oppimistehtävistä ja aikatauluista
- delegoi tehtäviä ryhmän jäsenille
- toimii yhdyshenkilönä ryhmän ja opettajan välillä

✓ Opettaja

- perehdyttää opiskelijat SG-menetelmän periaatteisiin ja antaa oppimistehtäviä SG-ryhmille
- tukee ryhmäytymistä
- kutsuu kokoon SG-ryhmien vetäjät

Antoisaa study group -opiskelua!

Lähteet

- Auvinen, P., Heikkilä J., Ilola H., Kallioinen, O., Luopajarvi, T., Raij K. & Roslöf J. 2010. Suositus tutkintojen kansallisen viitekehyksen (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakouluissa. Arene ry. Saatavilla http://www.haaga-helia.fi/fi/aokk/taeydennyskoulutus/lindex_html/ARENEn_suositus.pdf
- Bereiter, C. & Scardamalia, M. 1993. Surpassing ourselves: An inquiry into the nature and implications of expertise. Chicago: Open Court.
- Guttorm, T.K., Laajala, T. & Talonen, S. (valmisteilla). Study group –opintopiiritoiminnan vaikuttavuuden arviointi. Käsikirjoitus valmisteilla.
- Guttorm, T.K., Miihkinen, S., Salmela-Aro, K., & Nurmi, J.-E. (valmisteilla). Opintopsykologitoiminnan vaikuttavuuden arviointi. Käsikirjoitus valmisteilla.
- Hakkarainen, K., Lonka, K & Lipponen, L. 2004. Tutkiva oppiminen. Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Porvoo: WSOY
- Kähkönen, T. 2007 (toim.) Study group – Omatoimiopas yhdessä opiskelemiseen Oulun yliopiston opiskelijoille. Oulun yliopisto.
- Laajala, T. 2012. Opiskelijoiden käsityksiä yhteistoiminnallisesta study group-menetelmästä. Julkaisematon käsikirjoitus. Oamk, Ammatillinen opettajakorkeakoulu.
- Laajala, T. & Guttorm, T. 2013. Study group -opas opettajille. Oamk, Ammatillinen opettajakorkeakoulu.
- Opetusministeriö. 2009. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. Työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009: 24.
<<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr24.pdf?lang=fi>>
- Pennington, D.C. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Suomentanut Marja Ahokas. Helsinki: Gaudeamus.
- Tuckman, B. 1965. Developmental sequence in small groups. Psychological bulletin, 63, 384-389.
- Tuckman, B. & Jensen, M. 1977. Stages of small-group development revisited. Group & Organization Studies. December 1977, 2 (4), 419 – 427.